

Lausunto 25.9.2020 hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

SELYn mielestä soteuudistus tarvitaan

Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon integraatio on tarpeellinen

SELY näkee sote-uudistuksen tarpeellisenä erityisesti erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon integraation toteuttamiseksi, jotta taataan nykyistä tasavertaisempi ja kustannustehokkaampi terveydenhuolto. Ehdotetussa lainsäädännössä on kuitenkin paljon korjattavaa.

Tuotantorakenteen tulee tukea saumatonta hoitoketjua perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä ja vähentää maakuntien välistä eriarvoisuutta terveystalveissa. SELY toivoo selvennystä maakuntien ohjeistukseen tuotanto-organisaation muodostamisesta.

Uudenmaan erilliskratkaisu on eriarvoistava

SELYn vastustaa tilannetta, jossa HUS-piirin sote-palvelut on järjestetty täysin toisin kuin muualla maassa. Ehdotetulla Uudenmaan erillislailla ei turvata sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna ja malli estäisi terveydenhuollon integraation Uudellamaalla.

Koulutus ja tutkimus on turvattava

Erityisen huolestuttavana SELY pitää erikoissairaanhoidon kumoamista ja sen aiheuttamia haasteita. Uudessa sote-järjestämislakiehdotuksessa yliopistosairaaloita ei huomioida muista sairaaloista poikkeavina toimijoina ja lisäksi yliopistosairaaloista vain Hyksille (HUS-piirille) on kirjattu oikeus ja velvollisuus opetuksen ja tutkimuksen järjestämisessä. SELY korostaa, että kaikilla yliopistosairaaloilla on alueellaan merkittävä koulutus, tutkimus ja kehittämistehtävä, jonka toteuttamiseen tarvitaan toimivat yhteistyörakenteet paikallisen yliopiston kanssa. Lainsäädäntöön täytyy lisätä reunaehdot yhteistyön tueksi.

Kaiken kaikkiaan lakiluonnos viittaa terveydenhuollon henkilöstön koulutukseen vain vähän. Se on kuitenkin kustannustehokkaan terveydenhuollon kivijalka, varmistaa hoidon oikean kohdentumisen ja torjuu medikalisaatiota. Sekä erikoislääkärin koulutus että lääkärin peruskoulutus ovat erottamaton osa terveydenhuollon palvelujärjestelmää. Koulutus toimii jo nyt resurssien ääri rajoilla, eikä sitä ole varaa heikentää yhtään lisää. Tämä tulee ottaa huomioon maakuntien rahoituksessa.

Yksityissektorin toimintaedellytykset on taattava

Pelkästään julkisen tuotannon varaan rakennettu järjestelmä saattaa menettää järkeviä synergiaetuja kehitystyössä ja innovaatioissa. SELY näkee, että yksityissektoria tulee hyödyntää tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti julkista terveydenhuoltoa täydentävänä palveluna. Yksityisille palveluntarjoajille asetetut tiukat reunaehdot saattavat heikentää palvelujen saatavuutta. On tarpeen luoda yksinkertainen palvelusetelijärjestelmä, joka turvaisi väestön yhtäläiset mahdollisuudet yksityisen erikoislääkärin palveluiden käyttöön.

Maakunnan palveluntuottajaksi ryhtymisen pitäisi olla ammatinharjoittajalle houkutteleva mahdollisuus, jota lupa- ja valvontaprosessien sujuvuuden tulisi tukea. Rikosoikeudellisen virkavastuun ulottaminen ammatinharjoittajiin tulee poistaa lakiluonnoksesta sekä kohtuuttomat vastuuketjut ja vakuuttamisen paisuminen on torjuttava.

Työntekijän hyvinvoinnista on huolehdittava

SELY on vakavasti huolissaan syntyvistä maakunnan kokoisista työnantajista, jotka kaventavat merkittävästi työntekijöiden mahdollisuutta valita työnantajansa. Tämä voi johtaa mm. kestäättömän pitkiin työmatkoihin maakunnan sisällä työnantajan käyttäessä direktio-oikeuttaan sekä heikentää urakehityksen mahdollisuuksia julkisella sektorilla. Tämä voi pahimmillaan johtaa julkisen sektorin vetovoiman merkittävään heikentymiseen työnantajana. SELY edellyttääkin, että sote-laissa huomioidaan sekä työntekijän työhyvinvoinnin että urakehityksen turvaaminen.